

57 РОКІВ тому були вигнані німецько-фашистські окупанти з нашого краю, але для багатьох його жителів це був лише початок вогняних доріг на фронтах Великої Вітчизняної.

Мобілізовані тоді в радянські війська наші країни визволяли Білорусію, Польщу, країни Прибалтики, Чехословаччину. І у багатьох з них життя в розквіті сил було обірване ворожою кулею чи осколком снаряда у пеклі жорстоких боїв з ненависним ворогом.

Імена загиблих наших земляків — захисників Вітчизни — увічнені на обелісках, встановлених на їх малій батьківщині — в селах Малатині та Матіївці.

Юні краєзнавці Малатинської СШ вирішили дізнатися, ким були загиблі воїни в мирному довоєнному житті, кого вони залишили вдома, ідучи на фронт битися з німецько-фашистськими загарбниками, як склалася доля їх рідних тощо.

Тож члени краєзнавчого гуртка і я, їх керівник, зустрічались з рідними за-

гиблих воїнів, імена яких висічені на місцевих обелісках, розпитували про далекі воєнні роки і нелегкий повоєнний час. На жаль, більшості солдатських вдів вже теж немає серед живих, а діти фронтовиків здебільшого пенсійного віку. Проте із зібраних під час цього пошуку спогадів, цікавих фактів життя загиблих захисників рідної землі ми вирішили створити Книгу Пам'яті. Відкриває цю Книгу і відповідно до теми девіз: «Щоб пам'яті вогонь не згас».

Перший розділ присвячений переліку загиблих воїнів, місць їх поховання, імен рідних, яких залишили вони вдома, ідучи на війну.

Наприклад, Григорій Бакай сорокарічним загинув у Польщі, не дочекавшись його повернення додому ні дружина, ні діти. А ще двох його односельців, братів Івана та Григорія Ганжаїв, не дочекався їх старий батько Онисько, бо фашистська куля обірвала життя Івана у тій же Польщі, а Григорій пропав безвісти.

Опанас Мальчевський з Малатина загинув у с. Улукуве Гомельської області в Білорусі, залишивши в рідному селі дружину Ольгу та малолітніх дітей Ніну і Андрія. Ще в 1972 р. білоруські школярі з Улукова напи-

ли Наталю лишив вдома малатинець Дмитро Рябой і теж загинув на польській землі, в с. Непюрки. Всі діти його вирости, отримали вищу освіту, мають свої хороші сім'ї, але пішла вже у вічність їх мати і вірна

сали нашим краєзнавцям лист з цього приводу і ще довго тривало листування з білоруськими друзями. Неодноразово запрошували вони вдову фронтовика та його дітей приїхати в Білорусь на День Перемоги, відвідати могилу героя. Збиралась Ольга Кузьмівна поїхати, та не вийшло. Поставила на ноги дітей, вивчила, а невдовзі й померла.

Троє дітей Галину, Ольгу, Івана та молоду дружи-

ну Наталю лишив вдома

дружина солдата Наталя. Або в Антона Приболотного, що теж загинув в бою на території Польщі в лютому 1944-го, залишились вдома мати, молода дружина, сини Василь та Володимир. Напівсиротами росли хлопці, а нині живе один Володимир, бо Василь помер.

Про Івана Гапича, який теж не повернувся з фронту, багато розповіла краєзнавцям його вдова Оксентія. Вдова проживає з до-

чкою Ганною, інвалідом дитинства.

Івана Грушевського не дочекалась з війни дружина Марія з сином Олександром, а нині немає в живих і Олександра. П'ять онуків у солдатської вдови і старшого з них назвали Іваном на честь діда-фронтовика.

Пам'ятають в Малатині і славних парубків Миколу Якимчука, що поліг в бою за польське село Щерба, і Михайла Хрольця, загиблого в Литві, який дуже гарно співав. Там же і могила Дениса Воробяя, батька трьох дітей. В Східній Пруссії похоронений наш воїн-земляк Артем Шикунець, якого чекали вдома дружина і дві доньки, та матівець Микола Тхорук, чоботар, швець, пічник, життя якого обірвалося в бою незадовго до Перемоги — в лютому 1945-го...

48 імен на обеліску в Малатині і за кожним особлива доля, життя, сповнене радощів і смутку. І того болю розлуки, що прийшла рідним у оселю разом з солдатською похоронкою.

Це один розділ Книги

Пам'яті — про тих, хто на війні пропав безвісти. Таких наших односельців 25. Троє дітей і дружина Ольга Семенівна багато років не знали долі своїх батька і чоловіка Семена Бондарчука, який пропав безвісти у 1945-му.

Всі повоєнні роки чекали повернення чи звістки про долю і рідні Миколи Гапича з Мичева. А братів Миколи та Василя Тхоруків теж не дочекалась мати в рідній Матіївці, бо перший загинув у бою, а другий пропав безвісти. Невідома доля й ряду інших односельців.

В Книзі Пам'яті краєзнавців нашої школи записані відомості про життя та рідних 73 земляків, що не повернулись з фронту. Вони віддали за наше мирне сьогодні найдорожче — своє життя. Тож нехай вдячна пам'ять, доля кожного з них завжди служитиме благородній справі виховання підростаючого покоління, готовності у наших юних громадян захищати рідну землю від ворогів.

**Валентина
ГЕРАСИМЧУК,
краєзнавець.**